

UN PASSEIG PEL SARRIÀ ANTIC

INTRODUCCIÓ	PARADA 1	PARADA 2	PARADA 3
PARADA 4	PARADA 5	PARADA 6	PARADA 7
PARADA 8	PARADA 9	PARADA 10	PARADA 11
PARADA 12			

ENLLAÇ A LA RUTA

BIBLIOGRAFIA

- BIGUES, J. [2019] *Els secrets de Sarrià*. Edicions el Mirador.
CERRAJERO MORENO, C., i CABACAS GARCIA, A. [2009]. *El Mercat de Sarrià: història i arquitectura*.
GRAS, J. [2016] *El batec de la plaça de Sarrià*. Edicions el Mirador.
GRAS, J. [2014] *Els secrets del carrer Major*. Edicions el Mirador.

Un passeig pel Sarrià antic

INTRODUCCIÓ A LA HISTÒRIA DE SARRIÀ

Amb aquest itinerari es pretén descobrir el passat de l'antic poble de Sarrià a través del que expliquen els documents que es conserven a l'Arxiu Municipal de Barcelona i, més concretament, els que estan custodiats a l'Arxiu de Sarrià - Sant Gervasi.

Així doncs, proposem una mirada històrica que recull aquelles dades concretes proporcionades per les fonts d'arxiu que posen nom i cognoms als fets esdevinguts al llarg del temps.

Els límits de Sarrià són, per la part de muntanya, la serra de Collserola i les dues rieres que discorren paral·leles a l'antic poble de Sarrià: la riera Blanca i la riera de Magòria.

L'inici del poblament és molt antic, però la configuració del poble es va produir a l'època medieval, moment en què es van bastir diferents edificis religiosos com ara l'església de Sant Vicenç i el monestir de Pedralbes.

En la postal de la vista del passeig de la Reina Elisenda de la Col·lecció de Postals de l'Arxiu de Sarrià - Sant Gervasi es pot percebre la importància que tenia en el poblament medieval el monestir de Pedralbes i com no ha estat fins ben entrat el segle XX que aquest territori ha anat patint la pressió urbanística.

A la postal del passeig de la Bonanova veiem com era el paisatge urbà al primer quart del segle XX: el passeig de la Bonanova des del campanar de l'església de Sant Vicenç.

El padró d'habitants de l'Ajuntament de Sarrià ens proporciona dades de primera mà de les activitats econòmiques i oficis desenvolupats pels sarrianencs de finals del segle XIX. L'agricultura continuava sent la base econòmica, principalment vinya, cereals, fruites i llegums. Al padró del 1880 hi ha nombrosos jornalers que es dedicaven a treballar els camps, però l'ofici que més hi apareix és el de paleta.

La construcció va ser la principal font de riquesa, tant de cases com d'infraestructures, carreteres... també hi apareixen miners que treballaven a les mines de plom, o en la construcció de pous. També hi consten una bona quantitat de menestrals, com ara sabaters, fusters, espadenyers, traginers, carreters. A les dones no se'ls atribueix cap ofici, només n'apareixen dos, serventa o criada, que suposadament treballaven a les cases d'estiueig que va construir al poble la burgesia barcelonina.

Passeig de la Bonanova des de l'església de Sarrià. 1915-20. AMDSG. Autor desconegut

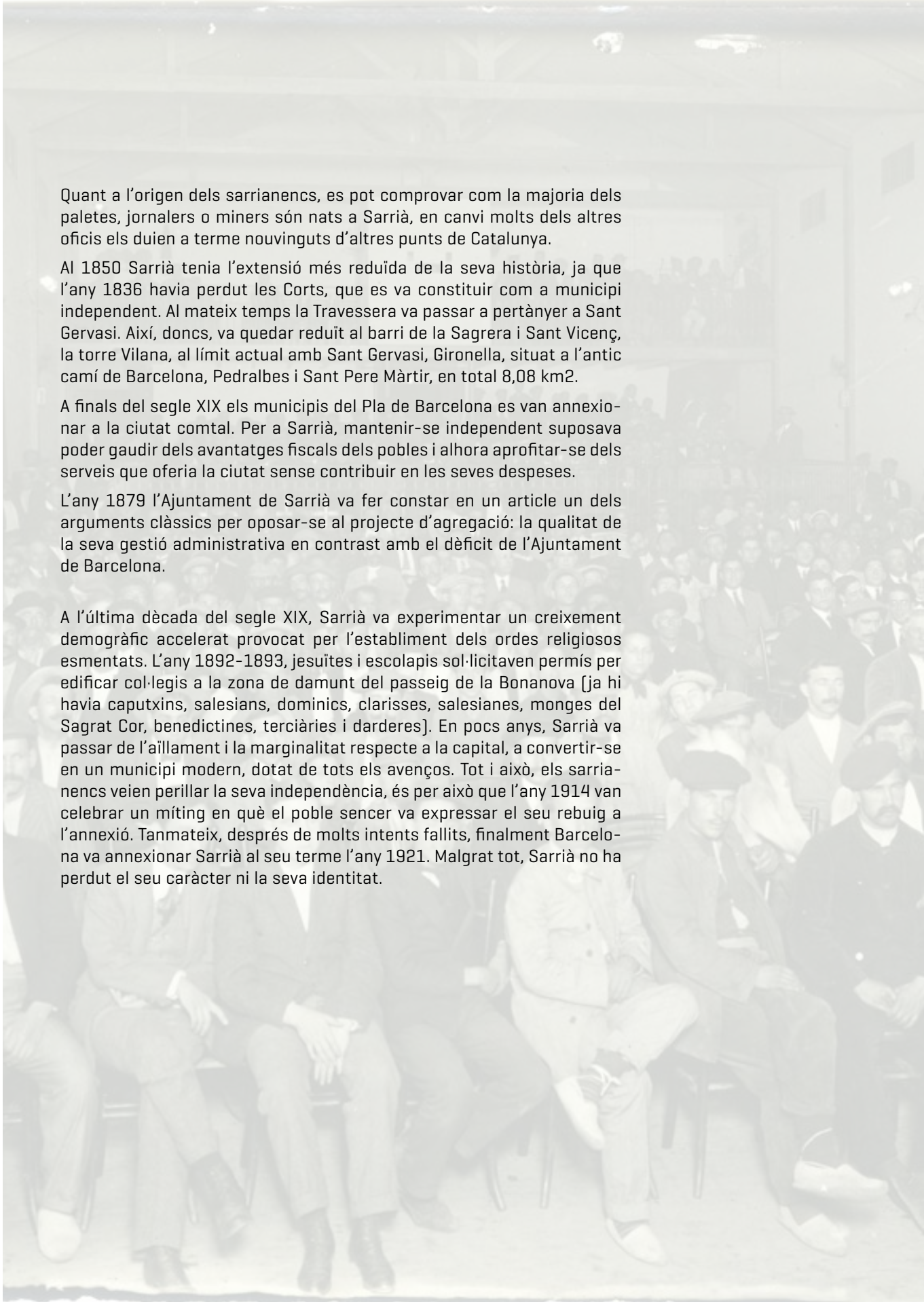
Quant a l'origen dels sarrianencs, es pot comprovar com la majoria dels paletes, jornalers o miners són nats a Sarrià, en canvi molts dels altres oficis els duïen a terme nousvinguts d'altres punts de Catalunya.

Al 1850 Sarrià tenia l'extensió més reduïda de la seva història, ja que l'any 1836 havia perdut les Corts, que es va constituir com a municipi independent. Al mateix temps la Travessera va passar a pertànyer a Sant Gervasi. Així, doncs, va quedar reduït al barri de la Sagrera i Sant Vicenç, la torre Vilana, al límit actual amb Sant Gervasi, Gironella, situat a l'antic camí de Barcelona, Pedralbes i Sant Pere Màrtir, en total 8,08 km².

A finals del segle XIX els municipis del Pla de Barcelona es van annexionar a la ciutat comtal. Per a Sarrià, mantenir-se independent suposava poder gaudir dels avantatges fiscals dels pobles i alhora aprofitar-se dels serveis que oferia la ciutat sense contribuir en les seves despeses.

L'any 1879 l'Ajuntament de Sarrià va fer constar en un article un dels arguments clàssics per oposar-se al projecte d'agregació: la qualitat de la seva gestió administrativa en contrast amb el dèficit de l'Ajuntament de Barcelona.

A l'última dècada del segle XIX, Sarrià va experimentar un creixement demogràfic accelerat provocat per l'establiment dels ordes religiosos esmentats. L'any 1892-1893, jesuïtes i escolapis sol·licitaven permís per edificar col·legis a la zona de damunt del passeig de la Bonanova (ja hi havia caputxins, salesians, dominics, clarisses, salesianes, monges del Sagrat Cor, benedictines, terciàries i darderes). En pocs anys, Sarrià va passar de l'aïllament i la marginalitat respecte a la capital, a convertir-se en un municipi modern, dotat de tots els avenços. Tot i això, els sarrianencs veïen perillar la seva independència, és per això que l'any 1914 van celebrar un míting en què el poble sencer va expressar el seu rebuig a l'annexió. Tanmateix, després de molts intents fallits, finalment Barcelona va annexionar Sarrià al seu terme l'any 1921. Malgrat tot, Sarrià no ha perdut el seu caràcter ni la seva identitat.

PARADA 1

L'ORFEÓ SARRIANENC I LA CASA MÉS ANTIGA

El pas del temps s'ha endut molts dels edificis que donaven a Sarrià la fesomia de poble. La fotografia del carrer del Clos de Sant Francesc, del 1890 [AFB], ens mostra l'aspecte uniforme del carrer, amb cases semblants d'una mateixa mida. També el carrer Major ofería aquest aspecte, amb la diferència que allà també s'hi congregaven les cases de les famílies benestants. De totes les cases que es conserven senceres al nord de la plaça de Sarrià, la casa del número 118 del carrer Major és la més antiga, de planta baixa i pis, estreta, amb una finestra gòtica. Una mica més amunt podem veure la façana d'una altra casa encara més antiga, de la qual actualment només en queda la façana. Ambdues són cases del segle XVII que ens permeten imaginar com seria aquest carrer en aquells temps.

Al costat hi ha les Cistelleries Castell, una botiga antiga de Sarrià, concretament del 1828. Al llarg del recorregut anirem descobrint que Sarrià era un poble de menestrals i artesans.

EL TEATRE VELL DE SARRIÀ

Una de les característiques de Sarrià és la intensa activitat cultural que es manifesta en entitats i associacions. L'any 1897, el rector mossèn Arseni Sacases fundava l'Acadèmia Josefina, centre de formació i esbarjo dels feligresos de la parròquia. Des d'un bon principi s'hi van dur a terme interpretacions teatrals. Després de passar per diferents locals, la família Montbrú va cedir l'edifici del carrer Major de Sarrià, 117. Allà, l'any 1907 l'Acadèmia Josefina es va transformar en l'Institut Sant Josep, i des d'aquest institut que es va representar l'obra més important d'aquesta entitat: L'estel de Natzaret. El teatre ocupa un antic corral al mig de l'illa de cases i s'hi accedeix des del carrer Major.

A principis del segle XX van aparèixer un bon nombre de corals i instituts, gràcies a l'impuls de Josep Anselm Clavé. En aquest context i com a part de l'Institut Sant Josep, va néixer l'Orfeó Sarrianenc, que va dur a terme la primera actuació l'any 1917, en què es va fer un homenatge a la bandera catalana. L'any 1919 l'Institut de Sant Josep va passar a anomenar-se Orfeó Sarrianenc, i a partir d'aquella data els sarrianencs van donar un gran impuls a l'Orfeó, que es convertiria en el centre cultural de Sarrià.

Anys més tard, el 1927, l'edifici es va reformar i se li va donar format de teatre. Es va fer càrrec de les obres Jacint Torner, que va prendre com a referència el Romea de Barcelona, en el qual treballava el seu fill, també arquitecte, Josep Torner. A la façana hi havia una lira i l'ensenya de l'Orfeó, però aquesta es va esborrar en acabar la Guerra Civil.

En acabar la guerra, la parròquia va canviar el nom de l'Orfeó i va passar a anomenar-se Centro Parroquial Sant Vicente de Sarrià. Després de les

gestions dels veïns, el local no va ser confiscat, però estaven pendents de liquidació les obres que s'havien fet als anys 1920 i el teatre estava en perill. Finalment, al llarg dels anys 1940 diferents sarrianencs van costejar les obres i als anys 1950 es va crear l'esbart dansaire. A partir d'aquest moment el teatre va iniciar de nou l'activitat, fins als nostres dies.

A la façana de l'antic accés al teatre hi podem veure encara les floretes del tramvia. Les floretes o rosetons són uns ganxos metàl·lics que estan incrustats a les parets dels edificis i que servien per aguantar els tirants de la línia aèria que aguantava les catenàries del tramvia.

El primer tramvia que va connectar Sarrià amb Barcelona, el 1879, era de vapor i no va ser fins al 1903 que es va electrificar. Aleshores feia el trajecte Plaça Catalunya - Les Corts - Sarrià.

Tot i estar allunyat de Barcelona, Sarrià estava ben connectat pel tramvia i també pel tren. El tren va passar a dir-se "Ferrocarril de Sarrià a Barcelona" quan va fer suspensió de pagaments el 1874. Els creditors principals eren sarrianencs i van trastocar-ne el nom primitiu, Ferrocarril de Barcelona a Sarrià, per Ferrocarril de Sarrià a Barcelona. El nom de tren de Sarrià va fer efecte i encara és el que predomina.

PARADA 2

LA PLAÇA DE SARRIÀ

Diuen que la identitat és el conjunt de característiques que fan que una comunitat sigui ella mateixa. Doncs bé, si hi ha un lloc que distingeix Sarrià és la plaça de Sarrià, que ha estat sempre el lloc de trobada dels sarrianencs. Són antigues les tertúlies dels "si no fos" i, encara abans, les dels escriptors i intel·lectuals que es reunien al Cafè de la Plaça (ara ja desaparegut) amb J. V. Foix.

La plaça lluïa l'envelat per Festa Major, s'hi ballaven sardanes, s'hi feia el mercat i la festa dels Tres Tombs. Ha estat sempre un espai de la gent sarrianenca que li ha atorgat vida i caràcter.

La plaça no ha estat sempre tal com la veiem ara. Al plànol de reforma de la plaça de Sarrià conservat a l'Arxiu de Sarrià - Sant Gervasi hi podem veure que hi havia un eixamplament del carrer Major, que era la via que unia el Llobregat i Barcelona passant per Collserola i Sarrià. L'actual passeig de la Bonanova era la carretera que anava de Fogars de Tordera a Cornellà i que passava perpendicularment al carrer Major; en aquest encreuament de dos camins llargs i importants va néixer la plaça de Sarrià.

Al bell mig hi havia la Casa de la Vila. Aquest edifici, que existia des de l'any 1603, era la institució que representava els ciutadans de Sarrià. A més,

congregava tots els serveis com ara fleca, carnisseria, taverna, corrals i escola de nens. Val a dir que la gestió de l'escola requeria en l'Ajuntament, que era l'encarregat de contractar un mestre i pagar-li el sou. A les actes del 2 de desembre de 1814 s'especifiquen les obligacions del mestre de primeres lletres, entre les quals consta acompanyar les criatures a missa de diumenge i parar i desparar l'altar major, així com resar el rosari, a més d'ensenyar els infants. Darrere l'edifici hi havia una petita plaça amb les carnisseries municipals i l'escorxador. També a les actes municipals es pot comprovar com el proveïment de carn era responsabilitat de l'Ajuntament, que l'assegurava contractant provisió d'ovelles per a tot l'any. Així mateix, l'Ajuntament donava permís als carnisseros per tallar carn i supervisava la qualitat dels productes venuts.

L'any 1870 l'edifici de l'ajuntament es va traslladar a l'actual plaça de l'Ajuntament, i va deixar un gran espai que va engrandir la plaça.

A principis del segle XX la plaça va patir una altra reforma important. La nova carretera d'Esplugues, [ara passeig de la Reina Elisenda de Montcada i carrer del Bisbe Català, projectada per Ildefons Cerdà el 1847 i inaugurada el 1853] no podia arribar a la plaça perquè hi havia alguns edificis que ho impedien; la rectoria n'era un. El 1909 es van enderrocar aquestes cases, i finalment el passeig de la Reina Elisenda va arribar a la plaça.

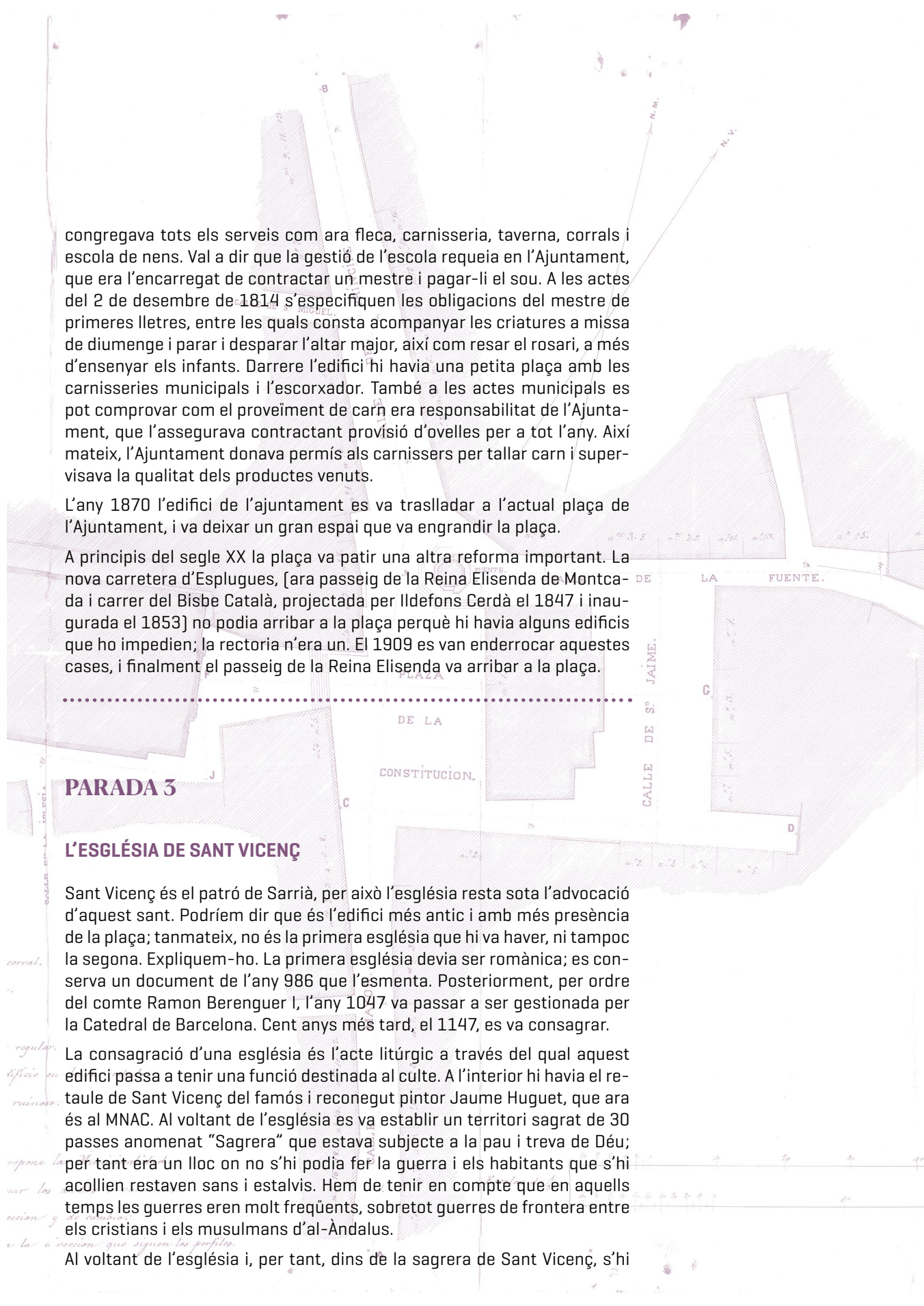
PARADA 3

L'ESGLÉSIA DE SANT VICENÇ

Sant Vicenç és el patró de Sarrià, per això l'església resta sota l'advocació d'aquest sant. Podríem dir que és l'edifici més antic i amb més presència de la plaça; tanmateix, no és la primera església que hi va haver, ni tampoc la segona. Expliquem-ho. La primera església devia ser romànica; es conserva un document de l'any 986 que l'esmenta. Posteriorment, per ordre del comte Ramon Berenguer I, l'any 1047 va passar a ser gestionada per la Catedral de Barcelona. Cent anys més tard, el 1147, es va consagrar.

La consagració d'una església és l'acte litúrgic a través del qual aquest edifici passa a tenir una funció destinada al culte. A l'interior hi havia el retaule de Sant Vicenç del famós i reconegut pintor Jaume Huguet, que ara és al MNAC. Al voltant de l'església es va establir un territori sagrat de 30 passes anomenat "Sagrera" que estava subjecte a la pau i treva de Déu; per tant era un lloc on no s'hi podia fer la guerra i els habitants que s'hi acollien restaven sans i estalvis. Hem de tenir en compte que en aquells temps les guerres eren molt freqüents, sobretot guerres de frontera entre els cristians i els musulmans d'al-Àndalus.

Al voltant de l'església i, per tant, dins de la sagrera de Sant Vicenç, s'hi

van començar a construir cases. Sabem que al 1359 hi havia 121 cases. En aquell mateix moment es va començar a bastir un nou temple per substituir l'antiga església romànica que ja estava molt malmesa pels anys. No en tenim cap imatge, però sembla que era un temple gòtic semblant a l'església del Pi de Barcelona. L'any 1784 es va enderrocar l'església gòtica i es va construir l'església actual, una mica més enretirada per deixar més espai per a la plaça.

L'església de Sant Vicenç de Sarrià va ser cremada l'any 1936 quan es va produir un període revolucionari arran del cop d'estat del General Franco.

PARADA 4

MERCAT, SAFAREIG I FEINES FEMENINES D'ABANS

Ramon Miralles va ser alcalde de Sarrià, amb petits intervals, durant 23 anys. La seva habilitat per a la gestió municipal i per a la política va fer possible un seguit de millores urbanes: gas, aigua potable, urbanització dels carrers, clavegueram, carreteres, construcció d'un edifici destinat a la sanitat, entre altres fites. Tot aquest conjunt d'accions s'inscrivien dins d'un projecte més ampli de reafirmació municipal que buscava com a efecte principal la conservació de l'autonomia municipal en relació amb Barcelona.

Mercat de Sarrià. 1911-1912. AFB. Frederic Ballell i Maymí

Dins d'aquest conjunt d'accions es va construir el mercat de Sarrià. El 6 de febrer de 1900, la Comissió de Foment va dictaminar favorablement la construcció d'un mercat, que havia de situar-se al centre de la població. Amb la construcció del mercat es volia assegurar un bon servei de proveïments, tant per raons higièniques com per la reducció de les taxes.

L'edifici projectat era de planta rectangular, de tres naus, dues de laterals amb una nau central més elevada i coberta de dues aigües.

Els arquitectes volien donar a l'edifici un aspecte monumental i grandios, sense oblidar la part econòmica i pràctica: per això es va fer servir ferro combinat amb rajola vista com a material de construcció, amb elements decoratius de rajola veneciana i algunes peces de terrisseria.

Abans de la construcció del mercat hi havia un mercat a l'aire lliure a la

mateixa plaça, tal com es veu a la foto de l'Arxiu. Els mercats coberts van sortir en el context de la industrialització, quan les dones treballadores no podien anar a comprar el dia establert de mercat a l'aire lliure. Aleshores, pobles i ciutats van bastir els seus mercats, oberts a diari, per poder proveir-se d'aliments a qualsevol hora.

El mercat de Sarrià és del 1911 i es va bastir en un terreny anomenat l'hort del Rectorat. El projecte el van crear Marcel·lí Coquillat [que va construir la Casa Josefina Bonnet, al costat de la Casa Ametller, a la mançana de la discòrdia, o bé Can Ginestar, a Sant Just Desvern], i Arnau Calvet [el mateix arquitecte dels magatzems Jorba del portal de l'Àngel].

Es tracta d'un edifici modernista construït amb maons i bigues de ferro que permeten la creació d'un espai interior diàfan i lluminós.

Hi ha documentació que apunta que a prop del mercat hi havia un safareig, però no se sap on era exactament. Els safareigs eren presents a tots els pobles i ciutats, i les que hi anaven a rentar la roba eren les dones.

A més de rentar la roba pròpia o d'altri, una de les feines més preuades de les sarrianenques eren les puntes de coixí. Efectivament, a Sarrià, igual que a l'Hospitalet, Barcelona, Caldes d'Estrac o Arenys de Mar hi havia un important col·lectiu de puntaires que feien tota mena de teixits fins per al lluïment de les senyores, com ara mantellines, colls o mocadors. A Sarrià queden poques evidències d'aquestes tasques femenines, però la fotografia de l'escola taller de puntaires de l'AFB n'és una prova.

Un altre ofici ben freqüent de les sarrianenques era el de modista. En aquell temps, la roba de vestir es feia a casa o bé s'encarregava a una modista. A Sarrià hi havia famílies benestants barcelonines que feien encàrrecs a les modistes.

Església de Sant Vicenç de Sarrià. 1903-1909. AMDSG. Autor desconegut

PARADA 5

CAN LLANÇA

A la plaça de Sant Vicenç hi ha els casalots de dues de les famílies més importants de l'antiga vila independent: el dels Llança o Llança i el dels Margenat.

Els Llança eren una família tradicional agrícola de Sarrià. La casa va ser renovada completament al segle XVII; una de les formes decoratives d'aquell temps era l'esgrafiats. La façana conserva un rellotge de sol, una representació habitual, ja que només les campanes de l'església informaven sobre les hores.

Els esgrafiats eren una forma decorativa molt habitual des del començament de la segona meitat del segle XVIII i especialment a Sarrià, on hi havia molts paletes i mestres d'obra, entre ells un esgrafiador anomenat Nicolau Ferreter.

Als baixos de Can Llança hi ha la Pastisseria Foix, fundada el 1886. Els propietaris eren Josep Foix i Ribera i Paulina Mas Rubinat. El seu fill, J. V. Foix, nascut al carrer Major número 57, on hi ha la primera pastisseria Foix, se'n va ocupar al llarg de la seva vida, combinant la feina de portar la pastisseria amb la d'escriptor.

Davant de Can Llança hi ha una casa modernista amb un símbol de farmacèutics a la part superior.

*Festa Major de Sarrià. 1935.
AFB. Carlos Pérez de Rozas.*

PARADA 6

CAN MARGENAT

A l'inici del carrer Major trobem Can Margenat, habitatge d'una família benestant dedicada a la construcció i ben relacionada amb les altres famílies de Sarrià, com ara els Anglè o els Modolell. Els Margenat van donar dos alcaldes a Sarrià i eren rivals dels Canet.

Si us hi fixeu, les finestres de Can Margenat són d'estil neogòtic, perquè la casa va ser reformada al 1881, època en què es van posar de moda els historicismes.

Durant la dictadura va ser escola d'Acció Catòlica.

PARADA 7

LA PLAÇA DEL CONSELL DE LA VILA

Ja hem explicat que l'antic ajuntament de Sarrià estava al mig de la plaça de Sarrià. Quan el van enderrocar es va construir aquest altre, a càrrec de Francesc Mariné, inaugurat el 1896. És un edifici d'un estil força clàssic, com és habitual quan es tracta d'edificis que representen al poble: seriosos, de caire clàssic, amb columnes, simètric, és a dir, ordenat i senyorial, característiques que giren a l'entorn de donar credibilitat i transcendència a la institució.

Com ja hem comentat, Sarrià es va negar a annexionar-se a Barcelona el 1897, quan es va produir l'agregació dels pobles del pla, menys Horta. Van passar els anys i els sarrianencs van aconseguir mantenir la seva independència, tot demostrant que podien servir a l'any 1921, lluny dels ajuntaments i dels ciutadans locals, el pacte d'annexió es va produir a Madrid i els sarrianencs no hi van poder fer res.

A la façana es veu l'escut de Sarrià, que està representat per una petxina. Aquest escut era la insígnia heràldica de Bernat de Sarrià, un almirall militar a les ordres de Jaume II. Bernat era fill de Vidal de Sarrià, que al seu temps havia servit a Jaume I el Conqueridor; els Sarrià eren senyors de la Torre i van ser ennoblits en la campanya de València. Bernat de Sarrià va lluitar al costat del comte de Barcelona en nombroses campanyes militars comandades per Roger de Llúria a Sicília, Nàpols i Múrcia, i va morir a València.

Escut de Sarrià

LA POMONA DE J. CLARÀ (1878-1906)

Josep Clarà va ser un escultor olotí que es va establir a Barcelona. En els anys de joventut va fer una estada a París i va conèixer el gran escultor francès Auguste Rodin. Va rebre molts reconeixements i va fer importants aportacions a l'art, especialment a través de la figura femenina. En acabar la Guerra Civil espanyola, Josep Clarà es va instal·lar al carrer de Calatrava, al barri de Sarrià, on avui dia hi ha la biblioteca que porta el seu nom.

La Pomona és una escultura força interessant; tot i ser una deessa no té les característiques de l'escultura clàssica, és més voluptuosa i ens fa pensar en una dona real. A la mà, la Pomona hi porta una poma, però aquest no és l'origen del seu nom; en llatí pomum significa fruita. La Pomona era la deessa de les fruites i de l'abundància dels horts; especialment era la deessa dels arbres en floració. És una figura molt adequada per a Sarrià, on ja hem explicat que hi havia hortes i camps.

PARADA 8

LA CASA DEL SERGENT DE LA CORONELA

A la cantonada del carrer Major amb la plaça del Consell de la Vila hi ha una casa del segle XIX, anomenada casa del Sergent de la Coronela, perquè s'hi veu un esgrafiament amb la figura d'un sergent amb alabarda. La imatge té tots els elements propis d'un alabarder al costat contrari d'on haurien de ser, és a dir, es va representar com si estigués reflectida en un mirall. El fet que no porti l'equipament complet —li falta l'espasa i la faixa— demostra que no es tracta d'un soldat professional, sinó d'un soldat de la Coronela de Barcelona, que era una milícia ciutadana.

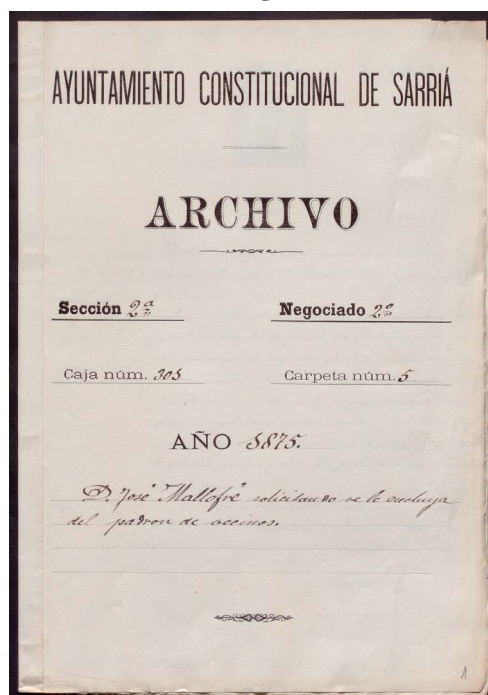
PARADA 9

EL PASSATGE DE MALLOFRÉ

El passatge connecta el carrer Major, número 75, amb el carrer Clos de Sant Francesc.

Josep Mallofré era borsaire i constructor. Va adquirir aquest passatge en una subhasta el 1871 quan una societat de traginers de Sarrià li va pagar amb la finca un deute que havien adquirit amb ell. Mallofré va fer tirar a terra els edificis que hi havia i va construir tres cases; el passatge servia per poder accedir a la del mig.

El rastre de Josep Mallofré es troba en un document curiós de l'AMDSG, en què renunciava a ser inscrit al padró d'habitants de Sarrià ja que, tal com va declarar, vivia a Barcelona.

Renúncia de Josep Mallofré a constar en el padró de Sarrià. 1875. AMDSG

PARADA 10

LA CASA CAN CANALS-MIRALLES I CASES DEL CARRER DE CANET

Al carrer Major de Sarrià número 74 (abans 46), cantonada amb Canet, hi trobem la casa Can Canals-Miralles. L'edifici primitiu va ser construït per la família Canals, però a finals del segle XIX la va comprar Ramon Miralles, que va ser alcalde de Sarrià, que va ser qui la va restaurar i hi va afegir un pis. Avui dia aquesta casa és propietat de Josep Sangrà i Bosch, besnet de l'alcalde Miralles. Tal com hem vist en altres cases, aquesta també presenta [esgrafats](#) geomètrics.

LES CASES DEL CARRER DE CANET

Ja hem vist les cases dels personatges benestants que vivien a Sarrià, i no eren pas com les cases del carrer de Canet. Aquestes cases havien estat edificades pels jornalers de la finca agrícola de Can Canet de la Vila, situada a la zona del carrer Hort de la Vila. Es tracta de dotze casetes de planta i pis i pati al darrere.

El moviment veïnal va poder salvar aquestes cases del carrer Canet de l'enderroc i la posterior construcció de blocs moderns. A més, l'Associació de Veïns es va instal·lar en aquest carrer justament amb la finalitat de donar-hi valor. Després d'aquest èxit, l'Associació de Veïns va demanar a l'Ajuntament un pla de protecció del nucli antic del vell poble de Sarrià, que va no va arribar fins ben entrat el segle XX.

PARADA 11

LA CASA DEL GAMARÚS

Tornem al carrer Major i allà veurem un balcó força singular amb el baix relleu d'un guerrer. Resulta que a Sarrià hi ha dos mussols que vigilen el carrer Major. Segons Jordi Bigues, hi ha un gamarús de veritat que viu al parc de Santa Amèlia. A més, al carrer Major, sota aquest balcó hi ha un mussol de pedra. El relleu representa un guerrer i, en el casc, el guerrer hi porta un mussol. El mussol representa la deessa Atenea o Minerva, que portava un mussol al casc. Jordi Bigues, en el seu llibre *Els secrets de Sarrià*, assenyala que possiblement aquest relleu prové de la Ciutadella de Barcelona, i s'hauria fabricat entre el 1780 i el 1820.

PARADA 12

LES CASES DEL CARRER DE JORDÀ

Des del carrer del Pedró de la Creu s'arriba al carrer de Jordà, un carrer també molt característic de Sarrià on s'hi troben algunes edificacions interessants.

Al número 4 hi ha una casa de l'arquitecte Enric Sagnier. Aquest arquitecte, nascut al 1858, va ser un dels més prolífics del tombant de segle. Normalment construïa per a la burgesia i no tenia un estil definit, sinó que deixava la tria de les formes i decoracions als seus clients. Així és com podem trobar edificis de Sagnier d'estil modernista però també d'altres de més eclèctics. En aquest cas, el propietari de la Finca Francisco Daura va seleccionar un estil historicista medieval amb decoracions modernistes, com ara les baranes.

Una mica més enllà, al número 13, hi trobem una casa amb una representació d'objectes de l'ofici de paleta. Ja hem dit que els paletes eren un col·lectiu important al poble de Sarrià, però els documents i les fotografies demostren que hi havia una gran quantitat d'oficis que ja no existeixen, com per exemple els fideuers, els llauners, els cistellers, els ferrers... El ferrer que va fer la porta de la Finca Güell, durant el període 1910-1920 era al taller de manyans Soler, al carrer del Pedró de la Creu.

Tots els documents i les fotografies que hem aportat en aquesta visita formen part del fons de l'Arxiu Municipal del Districte de Sarrià-Sant Gervasi, lloc on es custodïa la documentació històrica, però també la documentació que actualment genera l'Ajuntament. L'Arxiu és un servei públic i tots els majors de 16 anys el poden visitar sempre que demanin hora abans. Allà hi trobareu bona part de les dades que permeten reconstruir la història de l'antic poble de Sarrià.

ITINERARI EDUCATIU PER SARRIÀ

Ajuntament
de Barcelona